

دانشگاه فردوسی مشهد
دانشکده علوم اداری و اقتصاد
گروه حسابداری

عنوان پایان نامه :

تاثیر عوامل موثر بر تصمیم گیری اخلاقی حسابداران در ایران

مؤلف :

امیر متحدین

ارائه شده جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد در رشته حسابداری

استاد راهنما :

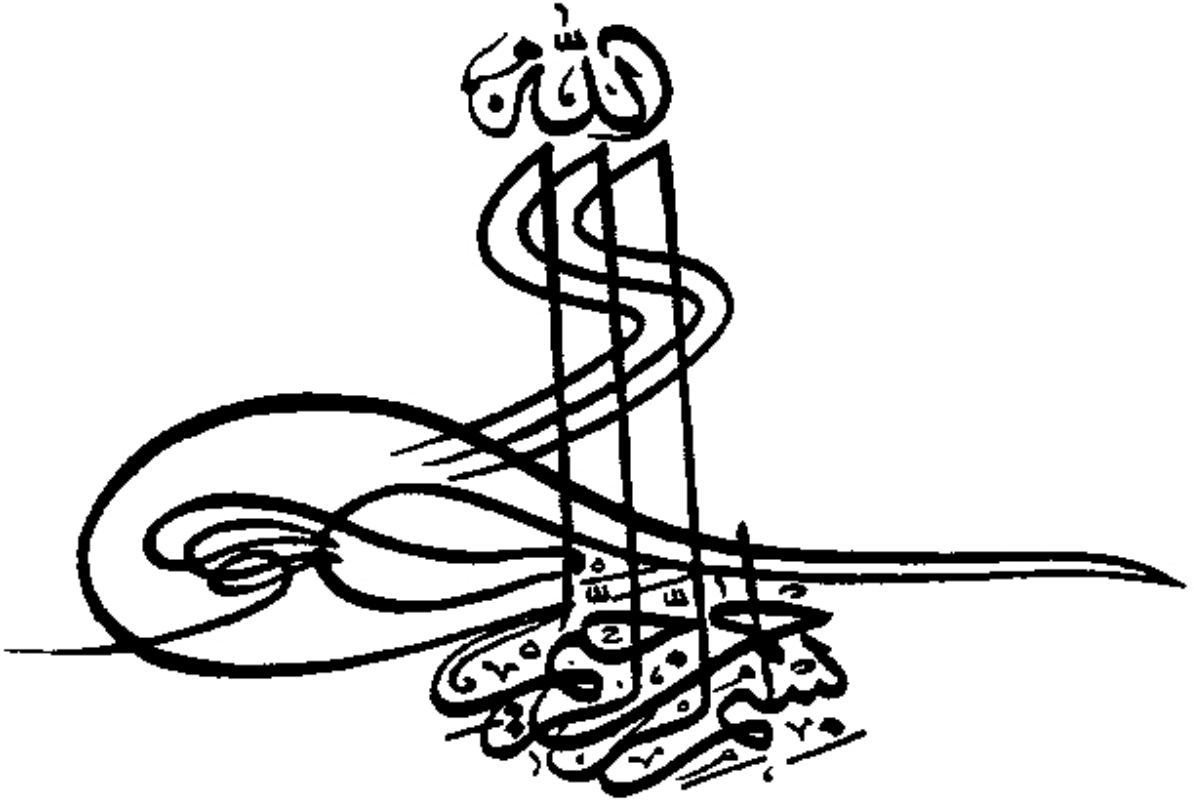
جناب آقای دکتر محمد حسین ودیعی

استادان مشاور :

جناب آقای دکتر محمد رضا عباس زاده

جناب آقای دکتر هادی جباری نوقابی

شهریور ۱۳۹۰

تقدیم به :

مادرم ...

اوکه باشک های سوزان شمع زندگیش، عشق ورزیدم نم آموخت
اوکه بادستان کرمش الفبای محبت را به من آموخت
اوکه سرشار از عاطفه است
اوکه دوستش دارم

پدرم ...

اوکه استواریم آموخت، اوکه با کنج پر زحمت معلمیش
الفبای چگونگی زیستنم آموخت
اوکه ترس و سرگردانیم در پناهش به شجاعت می گراید، اوکه دوستش دارم

همسرم ...

اوکه با صبر و تحملش، صبوری ام آموخت

اوکه با مهرش عاشقی را برایم معنا کرد

اوکه دوستش دارم

تقدیر و تشکر

باشکر از استادان محترم گروه حسابداری که من را از ابتدا در پی نمودن این مسیریاری کردند

و با سپاس فراوان از استاد محترم جناب آقای دکتر محمد حسین ودیعی که با اندوخته‌های علمی‌شان و محبت بی

دریغ‌شان مراراً به منامی نمودند تا در تمامی مراحل تحصیلی حسابداری و نگارش پایان‌نامه توفیق حاصل نمایم.

همچنین با سپاس از دو استاد بزرگوار جناب آقای دکتر محمد رضا عباس زاده و جناب آقای دکتر مهدی جباری

نوفایی که زحمات مشاوره‌های پایان‌نامه این جانب را به عهده داشتند.

چکیده

حسابداری نقشی کلیدی در پیشرفت اقتصادی و اجتماعی ملت‌ها ایفا می‌کند. استانداردهای اخلاقی به عنوان خصوصیت مهم حرفه حسابداری شناخته شده‌اند. سوال مهم این است که چه فاکتورهایی بر تصمیم‌های اخلاقی حسابداران تاثیر گذارند؟ تحقیقات گذشته پیشنهاد می‌کنند که فاکتورهایی نظیر جنسیت، سطح تحصیلات، مذهب و تجربه کاری ممکن است با استانداردهای اخلاقی هر فرد مرتبط باشند. این تحقیق برای نیل به دو هدف تلاش می‌کند. اول بررسی مدل‌های اخلاقی معاصر، که مدلی تفسیری می‌باشد. دوم، این پژوهش فاکتورهای موثر بر دیدگاه‌های اخلاقی افراد را می‌سنجد. جامعه آماری این پژوهش دانشجویان سال‌های آخر کارشناسی و کارشناسی ارشد و فارغ‌التحصیلان حسابداری در ایران هستند. نمونه انتخاب شده از بین دانشجویان سال‌های آخر کارشناسی و کارشناسی ارشد با سطوح تجربه کاری متفاوت در دانشگاه‌های دولتی ایران می‌باشد. آزمون‌های آماری استفاده شده در این پژوهش شامل آزمون t استیودنت، آزمون ولش و آزمون کروسکال وایس می‌باشد. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهند که تفاوت‌ها در استانداردهای اخلاقی افراد بر مبنای تفاوت در جنسیت و گرایش به مذهب گرایی است. درک فاکتورهای شکل دهنده استانداردهای اخلاقی حسابداران، به موسسات آموزشی جهت فراهم آوردن محیط مناسب آموزشی و همچنین به شرکت‌ها جهت گسترش آموزش‌های اخلاقی کارکنانشان کمک خواهد کرد. اشتباه در ایجاد استانداردهای اخلاقی مناسب در محیط کار مطمئناً به اعتبار حرفه حسابداری در نزد افکار عمومی ضربه خواهد زد.

فهرست

فصل اول

- ۱-۱) مساله اصلی تحقیق..... ۱
- ۲-۱) تشریح و بیان موضوع..... ۱
- ۳-۱) ضرورت انجام تحقیق..... ۷
- ۴-۱) فرضیه های تحقیق..... ۷
- ۵-۱) اهداف اساسی از انجام تحقیق..... ۹
- ۶-۱) نتایج مورد انتظار پس از انجام تحقیق..... ۱۰
- ۷-۱) روش انجام پژوهش..... ۱۱
- ۱-۷-۱) روش تحقیق..... ۱۱
- ۲-۷-۱) روش گردآوری اطلاعات..... ۱۱
- ۳-۷-۱) قلمرو تحقیق..... ۱۱
- ۴-۷-۱ و ۵-۷-۱) جامعه آماری، روش نمونه گیری، حجم نمونه..... ۱۲
- ۶-۷-۱) روشهای مورد نظر برای تجزیه و تحلیل اطلاعات..... ۱۲
- ۸-۱) حداکثر زمان مورد نیاز برای انجام تحقیق..... ۱۲
- ۹-۱) تعریف واژه ها و اصطلاحات تخصصی طرح..... ۱۳

فصل دوم

- ۱-۲) مقدمه..... ۱۴
- ۲-۲) مفهوم لغوی اخلاق..... ۱۵
- ۳-۲) اخلاق در سازمان..... ۱۶
- ۴-۲) تئوری های اخلاقی..... ۱۸
- ۵-۲) تئوری برهان غایی..... ۱۸
- ۱-۵-۲) دیدگاه خودخواهانه (فردگرایانه)..... ۱۹

- ۲۰..... (۲-۵-۲) دیدگاه سودگرایانه.....
- ۲۰..... (۱-۲-۵-۲) معنای سودگرایی اخلاقی.....
- ۲۱..... (۲-۲-۵-۲) سودگرایی الهیاتی.....
- ۲۲..... (۳-۲-۵-۲) سودگرایی تجربی.....
- ۲۳..... (۴-۲-۵-۲) سودگرایی تکاملی.....
- ۲۴..... (۵-۲-۵-۲) سودگرایی شهودی.....
- ۲۴..... (۶-۲-۵-۲) سودگرایی متأخر (قرن بیستم).....
- ۲۵..... (۳-۵-۲) دیدگاه وظیفه گرایانه.....
- ۲۷..... (۴-۵-۲) دیدگاه هرمنوتیک.....
- ۲۸..... (۱-۴-۵-۲) سیر تاریخی و تحولات مفهومی در هرمنوتیک.....
- ۲۸..... (۵-۵-۲) اخلاق اسلامی.....
- ۳۰..... (۶-۲) رابطه بین اخلاقیات و رهبری.....
- ۳۲..... (۱-۶-۲) قوانین اخلاقی.....
- ۳۳..... (۷-۲) فرایند تصمیم گیری حسابداری.....
- ۳۴..... (۱-۷-۲) قضاوت حرفه ای.....
- ۳۴..... (۱-۱-۷-۲) اعتماد عمومی.....
- ۳۵..... (۲-۱-۷-۲) نگاهی به سوابق تدوین آئین رفتار حسابداران حرفه‌ای در جهان.....
- ۳۶..... (۳-۱-۷-۲) سوابق تدوین آئین رفتار حسابداران حرفه‌ای در ایران.....
- ۳۶..... (۴-۱-۷-۲) اعتماد ساختاری.....
- ۳۷..... (۲-۷-۲) قضاوت شخصی.....

۳۸.....(۱-۲-۷-۲) رشد اخلاقی.....

۳۹.....(۸-۲) سایر تحقیقات.....

۳۹.....(۱-۸-۲) تحقیقات انجام شده داخلی.....

۳۹.....(۲-۸-۲) برخی تحقیقات انجام شده خارجی.....

فصل سوم

۴۲.....(۱-۳) مقدمه.....

۴۲.....(۲-۳) مدل و چارچوب پژوهش.....

۴۳.....(۳-۳) روش تحقیق.....

۴۳.....(۴-۳) فرضیه‌های تحقیق.....

۴۵.....(۵-۳) متغیرهای تحقیق.....

۴۶.....(۱-۵-۳) جنسیت.....

۴۶.....(۲-۵-۳) سطح تحصیلات.....

۴۶.....(۳-۵-۳) تجربه کاری.....

۴۷.....(۴-۵-۳) مذهب گرایی.....

۴۷.....(۵-۵-۳) سودگرایی.....

۴۸.....(۶-۵-۳) وظیفه گرایی.....

۴۸.....(۷-۵-۳) خودخواهی.....

۴۸.....(۸-۵-۳) هرمنوتیک.....

۴۹.....(۹-۵-۳) عدم ارتباط بین اخلاقیات و حسابداری.....

۴۹.....(۶-۳) جامعه آماری.....

۵۰.....(۷-۳) نمونه آماری و روش نمونه گیری.....

۵۰.....(۸-۳) ابزار گردآوری داده‌ها.....

- ۵۱.....(۹-۳) قلمرو پژوهش.....
- ۵۱.....(۱-۹-۳) قلمرو مکانی.....
- ۵۱.....(۲-۹-۳) قلمرو موضوعی.....
- ۵۱.....(۳-۹-۳) قلمرو زمانی.....
- ۵۲.....(۱۰-۳) اعتبار (روایی) پرسشنامه.....
- ۵۳.....(۱۱-۳) تحلیل پایایی.....
- ۵۵.....(۱۲-۳) تجزیه و تحلیل های آماری.....
- ۵۵.....(۱-۱۲-۳) آمار توصیفی.....
- ۵۵.....(۲-۱۲-۳) آزمون t استیودنت.....
- ۵۵.....(۳-۱۲-۳) آزمون ولش (Welch).....
- ۵۵.....(۴-۱۲-۳) آزمون کروسکال والیس (kruskal-wallis).....
- ۵۶.....(۱۳-۳) خلاصه.....

فصل چهارم

- ۵۷.....(۱-۴) مقدمه.....
- ۵۷.....(۲-۴) آمار توصیفی.....
- ۵۷.....(۱-۲-۴) توزیع سنی پاسخ دهندگان.....
- ۶۰.....(۲-۲-۴) توزیع جنسی پاسخ دهندگان.....
- ۶۱.....(۳-۲-۴) توزیع سطح تحصیلی پاسخ دهندگان.....
- ۶۲.....(۴-۲-۴) توزیع سطح تجربه کاری پاسخ دهندگان.....
- ۶۴.....(۳-۴) آزمون فرضیه ها.....
- ۶۴.....(۱-۳-۴) فرضیه اول : رعایت استانداردهای اخلاقی در بین زنان و مردان تفاوت دارد.....
- ۶۴.....(۱-۱-۳-۴) سود گرایی.....
- ۶۵.....(۲-۱-۳-۴) هرمنوتیک.....
- ۶۶.....(۳-۱-۳-۴) عدم ارتباط بین اخلاقیات و حسابداری (none).....

- ۶۷.....مذهب گرایی (۴-۱-۳-۴).....
- ۶۸.....وظیفه گرایی (۵-۱-۳-۴).....
- ۶۹.....خود خواهی (۶-۱-۳-۴).....
- ۴-۳-۲) فرضیه دوم : استانداردهای اخلاقی در بین افراد با سطوح متفاوت تحصیلی، متفاوت است.....
- ۴-۳-۳) فرضیه سوم: دیدگاه مذهب گرایانه، با دیگر مدلهایی که دانشجویان با آن تصمیمات اخلاقی می گیرند، تفاوت دارد.....
- ۴-۳-۴) فرضیه چهارم: حسابداران با تجربه کاری ، نسبت به کسانی که تجربه کاری ندارند ، در رعایت استانداردهای اخلاقی تفاوت دارند.....
- ۸۰.....

فصل پنجم

- ۵-۱) مقدمه.....
- ۵-۲) یافته‌های پژوهش.....
- ۵-۳) محدودیت‌های تحقیق.....
- ۵-۴) پیشنهادهای حاصل از پژوهش.....
- ۵-۵) پیشنهادهایی برای تحقیقات آتی.....
- پیوست.....
- منابع فارسی.....
- منابع انگلیسی.....

فصل اول

کلیات و تعریف

مسئله

۱-۱) مساله اصلی تحقیق

مساله اصلی تحقیق این است که "چه عواملی بر تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران موثر هستند؟"

۱-۲) تشریح و بیان موضوع

در سالهای اخیر فعالیتهای اقتصادی در کشور به طور چشمگیری افزایش یافته و در زمینه های زیادی تحولات علمی عظیمی در کشور به وقوع پیوسته است. در این میان با افزایش شرکتها و افزایش رقابت برای بدست آوردن بازارهای بیشتر، به ناچار شرکتها برای جذب سرمایه بیشتر و افزایش فعالیتهای بایستی در این فضا از شفافیت و صداقت لازم در ارائه صورت های مالی خود برخوردار شوند این امر مستلزم داشتن امکانات سخت افزاری و نرم افزاری قوی در بخش مالی هر شرکت است. همچنین با توسعه روند خصوصی سازی در کشور، برای حفظ منافع عمومی، حفظ حقوق و منافع صاحبان سرمایه و دیگر اشخاص ذینفع لازم است نظارت دقیقی بر اطلاعات مالی شرکتها اعمال گردد. در این راستا سازمانهای ذی ربط شرکتها را ملزم به ارائه اطلاعات مالی شفاف و قابل اعتماد کرده اند و شرکتها برای نیل به این مقصود، به حسابداران و حسابرسان خبره و قابل اعتماد که در شرایط مختلف بهترین تصمیمات را اخذ می کنند، نیاز دارند. این گونه است که حرفه حسابداری و حسابرسی منزلت و جایگاه خاصی می یابد. ولی آیا دانش و تجربه حسابداران به تنهایی می تواند ضامن حفظ و پایداری این نقش و جایگاه باشد؟ آیا داشتن تخصص به تنهایی می تواند منزلت و جایگاه اجتماعی حسابداران را حفظ کرده و باعث حفظ و افزایش اعتماد سایر اقشار جامعه به فراهم آوردن اطلاعات مالی شرکتها باشد؟ بهترین معیار حسابدار و حسابرس برای تصمیم‌گیری چیست؟ آیا در اتخاذ تصمیمات مختلف

در شرایط مختلف باید سود شرکت را در نظر گیرند یا سود خود را و یا سود سهام داران جزء و دیگر اقشار جامعه را؟ اینها سوالاتی است که بیش از دو دهه، فکر اندیشمندان این حرفه را به خود مشغول کرده است.

امروزه اخلاقیات در حسابداری، بحثی درخور مطالعه است. بحث حرفه حسابداری با بحران های اخلاقی بیگانه نیست. حساب سازی و حرص شرکت ها، در دهه های اخیر به آرامی افزایش یافته است (دوسکا، ۲۰۰۳؛ میلز، ۲۰۰۳).^۱ همچنین سقوط ناگهانی گولهای نظیر انرون و آرتوراندرسن باعث شده است که موضوع اخلاق شرکتی بیشتر مورد توجه قرار گیرد (وادوک، ۲۰۰۵).^۲ محققان و دانشمندان دو علت اصلی این تقصیرات را این چنین عنوان کردند: اول، فقدان نظارت دولتی و قانون گذاری و دوم، کمبود محتوای اخلاقی دوره های آموزش حسابداری. تعدادی از منتقدانی که گفته شد، معتقدند که کمبود نظارت دولتی و قانون گذاری است که امکان رخداد این چنین فسادهایی را می دهد. لذا به افزایش قوانین توجه نشان دادند که از مهمترین آنها، قانون ساربینز آکسلی در سال ۲۰۰۲ است (کیتز، ۲۰۰۳).^۳ درباره موفقیت این قوانین، نظرات مختلفی ارائه شد. میلز (۲۰۰۳) معتقد است این قوانین بی تاثیر است. نیومن و ایوریو (۲۰۰۶)^۴ با اشاره به این موضوع که سوء ظن عمومی هنوز وجود دارد، اعتقاد دارند که قانون ساربینز آکسلی ناقص است. اسمیت (۲۰۰۳)^۵ گفته است که هرچند قانون ساربینز آکسلی مفید است ولی نتوانسته است اعتماد به حرفه را بازگرداند. غیر موثر بودن و افزایش هزینه ها مهمترین ایرادات منتقدان به این قانون است (میلتون و اسکولبرگ، ۲۰۰۳). کلارک، دین و

douska and miles ^۱

wadouk ^۲

keits ^۳

Newman and eorio ^۴

smith ^۵

الیور (۱۹۹۷) به این نتیجه رسیدند که افزایش قوانین، برای جلوگیری از حساب سازی و تقلب های حسابداری، لازم است ولی کافی نیست.

دیگران، آموزش عالی را مسئول فقدان اخلاقیات می دانند و پیشنهاد می کنند که در محتوای دوره های آموزش حسابداری، بحث اخلاقیات بیشتر گنجانده شده و تحقیقات در مورد اخلاق حسابداری افزایش یابد (دلپوریت و دیگران ، ۲۰۰۶). در عین حال، این بحران اخلاقی می تواند مستقیماً مربوط به فقدان قضاوت حرفه ای^۱ باشد (ادن، اودیا و زوکر من، ۲۰۰۳). فقدان قضاوت حرفه ای در حرفه حسابداری یک مشکل مهم است. زیرا اعتبار کل حرفه را تهدید می کند (دلپورتاس و دیگران ، ۲۰۰۶). حرفه حسابداری به میزان زیادی بر ایجاد اعتماد ساختاری^۲ متکی است و در چنین شرایطی که اعتماد عمومی^۳ به مخاطره افتاده است، کسب مجدد آن مشکل است (دلپورتاس و دیگران ، ۲۰۰۶). اعتماد ساختاری یک نوع از اعتماد است که از فرموله و استاندارد کردن و بعبارت دیگر قانونمند کردن امور منتج میشود و با انتشار بیانیه و دستورالعمل تضمین می شود (راتناسینگام و یا هو ، ۲۰۰۳). زوکر (۱۹۶۸) بیان می کند که اعتماد ساختاری خیلی مهم است، زیرا که این اعتماد در یک محیط عمومی و با سلايق گوناگون ایجاد می شود. به عبارت دیگر اعتماد ساختاری به خاطر وجود دستورالعمل های سازمانی مانند قوانین حرفه ای و دولتی بوجود آمده است، نه بخاطر آگاهی مردم یا وجود روابط بین فردی در جامعه. قوانین حرفه حسابداری نیز برای ایجاد این اعتماد ب وجود آمده اند. به

^۱ professional judgment

^۲ institutional trust

^۳ public confidence

هرحال این اعتماد موقعی که افراد قوانین را زیر پا می گذارند و از قضاوت شخصی^۹ بجای قضاوت حرفه ای استفاده می کنند، از بین می رود.

دانشجویان حسابداری همگام شدنشان با حرفه حسابداری را در سال های تحصیل در دانشگاه شروع می کنند. (پونمون و دیگران، ۱۹۹۰) بنابراین در این سال هاست که آنها باید روشهای تصمیم گیری درست و قضاوت حرفه ای صحیح را بیاموزند. مطالعاتی وجود دارد که اظهار می کنند، قبل از اینکه دانشجویان حسابداری به کاربرد قضاوت حرفه ای الزام شوند، بیشتر گرایش به استفاده از قضاوت فردی در تصمیم گیری هایشان دارند. تحقیق موجود می خواهد عوامل موثر بر تصمیم گیری اخلاقی حسابداران را بررسی کند و تاثیر هر کدام از این عوامل را بر گرایشات اخلاقی موجود بیازماید.

در طی سالیان اخیر چهار مدل تئوریک در جهت توصیف رفتار اخلاقی ارائه شده اند که هر کدام ویژگی های خاص خود را دارند. این چهار مدل که از آنها به گرایشات اخلاقی حسابداران و به طور کلی تصمیم گیرندگان تعبیر می شوند عبارتند از:

۱-دیدگاه سودگرایانه

۲-دیدگاه خودخواهانه

۳-دیدگاه مذهب گرایانه

۴-دیدگاه وظیفه گرایانه

^۹ personal judgment

دیدگاه سودگرایانه بدین شکل تعریف شده است: تلاش برای گرفتن تصمیماتی در جهت بهینه کردن تا حد امکان سود برای بیشترین تعداد ممکن از افراد (اپستین و اسپالدینگ ۱۹۹۳). این دیدگاه اخلاقی ممکن است به دلیل افراط و زیاده خواهی اخلاقی نباشد تا حدی که از آن به دیدگاهی غیر اخلاقی نیز تعبیر می شود.

در دیدگاه خودخواهانه فقط گزینه خوب برای تصمیم گیرنده بایستی شناخته شود. در این دیدگاه نیروی بالقوه ای جهت نزاع و درگیری وجود دارد. در تجارت فرض بر حداکثر کردن سود و حداقل کردن هزینه ها می باشد و یک فرد حسابدار کسی است که شیوه عمل او با حساب ها ممکن است تحقق این هدف را ممکن یا غیرممکن سازد. در این حالت حسابدار مشاهده می کند که آیا حداکثر کردن سود شرکت تاثیری در سود شخصی او دارد یا خیر. این جاست که ممکن است تضاد منافع بین حسابدار و شرکت به وجود آید که بر اساس این دیدگاه در این حالت حسابدار انتخابی خواهد کرد که سود خود را حداکثر سازد و منافع شرکت و اکثریت را نادیده خواهد گرفت. به طور خلاصه دیدگاه خودخواهانه به هیچ وجه مبنایی عملی برای یک گرایش اخلاقی نیست اما باید آن را به عنوان استاندارد برای تصمیم گیری بشناسیم^{۱۰} (داویدسون و شوارتز).

گرایش اخلاق مذهبی، گرایشی است که فرد را به سمت بهترین و عالیترین شدن از نظر اخلاقی راهنمایی می کند و منبع شناخته شده این گرایش اخلاقی خداوند است. خداوند مسیر اخلاقی را به کمک پیامبران و بزرگترین معجزات آنها یعنی کتابهایشان برای ما تبیین می کند. اخلاق دینی، الزامات اخلاقی مانند صادق و درست کار بودن، احترام به زندگی دیگران، احترام به دارایی دیگران، مهربانی به یکدیگر و مواردی مانند اینها را به مردم پیشنهاد می کند. اما اغلب شرکتها بیشتر به سود مادی خود می اندیشند و اخلاق مذهبی را در انجام امور و اهداف خود قرار نمی دهند. علاوه بر این ممکن است شرایطی رخ دهد که فرد در تعیین صحیح عمل

^{۱۰} Davidson, R and Schwartz

اخلاقی درست دچار مشکل شود. بنابراین، دیدگاه مذهب گرایانه نیز دیدگاهی توسعه یافته و قابل بحث است که بایستی در شرایط مختلف آن را مورد مطالعه قرار داد.

گرایش چهارم و مورد بحث آخر، گرایش وظیفه گرایی است. این دیدگاه بیشتر بر روی خود عمل متمرکز است تا بر روی نتایج رفتارها. بر طبق این دیدگاه حسابدار وظیفه اخلاقی برای بیان منصفانه و اظهار نظر صادقانه درباره عملکرد مالی شرکت را دارد. در دیدگاه وظیفه گرایانه رفتارهای یک حسابدار بر مبنای وظایف گفته شده در حرفه حسابداری می باشد و شخصی که حسابدار را استخدام می کند از او انتظار رفتاری اخلاقی را دارد. مشکل وظیفه گرایی این است که هیچ مبنایی را برای تداوم ارزیابی آنچه بهترین است فراهم نمی کند. این درست است که بگوییم حسابدار بایستی وظایفش را انجام دهد اما این وظایف چیست و بر مبنای نیاز دیگران برنامه زیری شده یا بر اساس استانداردهای اخلاقی ست؟ مبنای ممکن است دیدگاه مطلوبیت گرایی یا مذهب باشد که در ظاهر بیانگر روش اکثر موسسات امروزیست. مشکل وظیفه گرایی این است که ممکن است بیانگر شمشیری دو لبه باشد. فرد حسابدار گروگانی ست که بایستی از استانداردهایی پیروی کند که ممکن است غیر اخلاقی درک شوند.

۳-۱) ضرورت انجام تحقیق

اکنون مسئله ای که وجود دارد این است که چه عواملی بر ویژگی های اخلاقی حسابداران تاثیر گذار است و این که آنان با ویژگی های متفاوت در شرایط مختلف چگونه تصمیم گیری می کنند. یکی از دلایل اهمیت این تحقیق می تواند خیل عظیم ذینفعان باشد. شاید بزرگترین گروهی که می توانند از این تحقیق بهره مند شوند، خود دانشجویان هستند. شناسایی یک نوع گرایش اخلاقی متناسب با نیاز های رشته حسابداری به دانشجویان که حسابداران آینده اند، اجازه می دهد که پیش بینی واقع گرایانه تری نسبت به توانایی هایشان داشته باشند.

۴-۱) فرضیه های تحقیق

بر مبنای تحقیقات گذشته و مصاحبه های انجام شده با دانشجویان حسابداری و فارغ التحصیلان حسابداری، فرضیات زیر گردآوری شده است .

برخی از تحقیقات گذشته نشان دادند که درک اخلاقی تحت تاثیر جنسیت است.

فرضیه اول : رعایت استانداردهای اخلاقی در بین زنان و مردان تفاوت دارد.

درباره تحصیلات بیشترین مطلب درباره اینکه اخلاق میتواند آموزش داده شود یا خیر ؛ در مطالعه اسمیت

آمده است . حداقل اینکه تحصیلات بیشتر ، دانشجویان را در معرض متون و سخنرانی های بیشتری در ارتباط

با اخلاق قرار می دهد . سطح تحصیلات نیز به عنوان فاکتوری در گسترش دیدگاه های اخلاقی مورد آزمون

قرار گرفت . بنابراین :

فرضیه دوم: رعایت استانداردهای اخلاقی در بین فارغ التحصیلان کارشناسی و کارشناسی ارشد

تفاوت دارد.

اخلاق موضوعی بسیار شخصی است که زمینه آن در رفتارها و عادات آموزش داده شده به فرد می باشد. این رفتارها نتیجه پرورش، تجربه و تحصیلات می باشند. صریح ترین آموزشهای اخلاقی، بر مبنای کنش و واکنش روزانه یک فرد جوان با والدینش به وقوع می پیوندد. به علاوه، بیشتر، آموزش های مذهبی زمینه ساز فرضیات استانداردهای اخلاقی می باشند.

بر اساس تحقیقات گذشته (کلارک و داوسون ۱۹۹۶، فرت ۱۹۹۷، کندی و لوتون ۱۹۹۶) و مصاحبه با دانشجویان، بیشتر دانشجویان تمایل به استفاده از استانداردهای اخلاقی برای تصمیم گیری اخلاقی داشتند. این به نظر معقولانه می آید، که مذهب معمولاً اولین و پایدارترین استاندارد است که جوانان به آن مجهز هستند. زمانی که استانداردهای اخلاقی در مصاحبه ها مورد بحث قرار می گرفت، استاندارد مذهب بیشتر از همه به عنوان مبنایی که دانشجویان در زمان حال و در آینده تجاری استفاده می کنند، مورد اشاره قرار می گرفت. بنابراین:

فرضیه سوم: دیدگاه مذهب گرایانه، با دیگر مدل‌هایی که دانشجویان با آن تصمیمات اخلاقی می گیرند،

تفاوت دارد.

در مصاحبه ها با دانشجویان، آنان که مقداری تجربه کاری داشتند بیشتر نگران تعارضات بین استانداردهای اخلاقی و استانداردهای محیط کاری خود بودند. تفاوتها در دیدگاههای اخلاقی که مرتبط با تجربه کاری می باشند در تحقیقات گذشته شناخته شده بود (دشپاند و دیگران ۱۹۹۷). در دیدگاه وظیفه گرایی، تصمیم گیرنده خارج از علاقه شخصی خود عمل می کند. هنوز، دیدگاه وظیفه گرایی مدل کاربردی از اخلاق فراهم نکرده

است. این شاید برای آنانکه تجربه کاری دارند در برابر آنان که تجربه کاری ندارند واضح و روشن باشد. افراد با تجربه کاری گاهی اوقات افراد بدون تجربه کاری را ساده لوح و یا ایده آل گرا در نظر می گیرند. بنابراین:

فرضیه چهارم: حسابداران با تجربه کاری، نسبت به کسانی که تجربه کاری ندارند، در رعایت استانداردهای اخلاقی تفاوت دارند.

۱-۵) اهداف اساسی از انجام تحقیق

هدف این تحقیق تعیین رابطه بین گرایش اخلاقی حسابداران و عوامل موثر بر تصمیم گیری های آنان است. به عبارت دیگر قصد داریم به کمک پرسشنامه تأثیر خصوصیات فردی حسابداران را بر گرایش اخلاقی آنان و در نهایت بر تصمیم گیری اخلاقی شان بسنجیم. در این تحقیق می خواهیم تأثیر سه خصوصیت فردی (سطح تحصیلات، مذهب و تجربه کاری) افراد را در تصمیم گیری های اخلاقی شان بیازمائیم و ببینیم که هر فرد در هر گروه چه میزان تمایل به اتخاذ تصمیمات اخلاقی دارد.